

Atlas Arslan

Kişer Pari Mama

Kadınlar Savaşı Reddediyor

İçindekiler

Giriş	9
Le Le	15
Rahmim Bu Sisteme Kurban Vermeyecek.....	26
O Çocuklar Sormaz mı:“Biz Niye Öldük?”	32
Masallarla Büyütülen Neslin Çocuklarıyız	37
Ethem’i Anlatmak İsterim	48
Gökkuşağına Sarılı, Engel Tanımayan Dünya.....	53
Üç Tarafı Deniz Dört Tarafı “Düşman” Bir Ülke Paranoyası ...	59
Kimliğimi Reddeden Bu Sistemi Ben de Reddediyorum.....	69
Kişer Pari Mama!.....	76
Benim Sana Verecek Bir Oğlum Yok Paşa!	81
Savaştan Kaçan Dedelerin Savaşı Reddeden Torunları	86
Savaşı Tanıyan Çocuklar	90

Çocukluğu Lekeleyen Öğretileri Reddetmek.....	95
Asker Doğurmayı Reddediyorum	100
Okul Zilini Retleriyle Çalan Kadınlar	106
Anne ve Kızın Reddi.....	114
Tevhit İçin Vicdani Ret.....	119
F-16 Haritanın Neresinden Gececek	123
Kirli Savaşın Mağduru Kadınlar İçin	127
Emir Kipinde Cümlelerden Öğrendik Hayatı.....	136
Bu da Doğa İçin!	141
Vicdani Ret Nedir?.....	148
Kaynakça	167

Giriş

Çalıştığım gazete adına takip ettiğim 28 Şubat davasının bir duruşmasının ardından, vicdani retçi Zeynep Çiçek'i aradım. Askeri darbelerin yargılanışının tanığı oluyordum, gazeteci olarak bu tanıklığımı aktarıyordum. Yaşananların ötesinde, gelecek için kayda geçen darbeler ve şimdi kayda geçirdiğimiz yargılamaların dışına çıkmak istediğim bir zamandı Zeynep'i aramam. Zeynep'in ret metnindeki "le le" sesi çınladı kulağımda. Dönemin yargı sisteminin, hukuk anlayışının içinde yargılanan 12 Eylül, 28 Şubat darbelerinin sorgulandığı tiyatro misali duruşmaların seyri içinden çıkarak Ankara Adliyesi'nin önünde sigaramı içerken, bugün yargılanan ve onları yargılayanların kurduğu sistemi ret eden insanların sesi yankılandı kulağımda... En arkada unutulmuş ama sistemin en çok canını yaktığı sesler... Yok sayılan, tanımaya cesaret bile edilemeyen Trans kadınların sesi... Rahimlerine militarizmin en kirli kordonlarının dolandığı kadınların sesi...

"Her Türk'ün asker doğduğu" ve bir "ordu devleti" Türkiye'de vicdani ret, "halkı askerlikten soğutma" olarak yargılanıyor. 318. Kanun maddesinde yer alan bu "suç" a ortaklık eden kadınlarla yapılan bu röportaj çalışmasında, yirmi bir vicdani retçi kadın ile "Kadınlar savaşın neresinde?", "Militarizm kadınların yaşamını nasıl etkiliyor?", "Kadınlar neden

vicdani reddini açıklar?"... Sorularını tartıştık, sorguladık. Bu sorgulamaların içinden çıkan bu çalışmada yer alan yirmi bir vicdani retçi kadın arkadaşına ayrı ayrı teşekkür ederim. Kimisi anne olduğu için, kimisi Allah'ın verdiği canı Allah'tan başkasının alamayacağına, dinen ve vicdanen inandığı için, kimisi cinsel kimliği yok sayıldığı için, kimisi ise her türlü baskı ve tahakkümün kaynağı militarist düzene isyan ettiği için reddetti. Hepsinin ortak paydası ise kadınlıkları, vicdan ortaklıkları... Kadınların vicdani savaşı reddediyor, yirmi bir reddediş hikâyesini dinlerken, tanıdığım bir iki arkadaşım dışında, yeni tanıştığım vicdani retçi kadınları yıllardır tanıyormuş gibi hissettim görüşmelerde. Bazı röportajların başında tokalaşma ile başlayan sohbetimiz, uzun kucaklaşmalarla son buldu. Birçoğu, kız kardeşim oldu.

Bu çalışmanın sonuna yaklaştığımda, son görüşmeyi yaptığım Didem Doğan ile sohbetimizde, hızla akan gündemde her geçen gün yeni bir ölüm haberi ile uyandığımızı ve uyuyamadığımızı konuştuk. Gezi Direnişi'nde polisın attığı gaz kapsülüyle başından yaralanan ve aylardır komada olan Berkin Elvan'ı da konuştuk: Berkin'in 268. günüydü komada geçirdiği... Suskunluk sürüyordu. Didem ile yaptığımız konuşmanın ertesi günü Berkin Elvan'dan haber geldi... Berkin Elvan'ın suskunluğu, annesinin yürek sancısıyla ve acı çığıyla sona erdi, Berkin Elvan yaşam mücadelesinin 269. günü yaşama gözlerini kapadı.

Savaşı, ölmeyi, öldürmeyi sorgularken her gün gelen ölüm haberlerine alışmak, bu haberleri yazarken okurken vicdanımızı yadsımak militarizmin bize uyguladığı kirli politikaların içinde yaşamaya mahkûm olmak değil de nedir?

Çocukluğumuzda dedelerimizin anlattığı kahramanlık hikâyeleri, okullarda okutulan destanlar ve yaratılan birçok

kahramanla büyüdük, büyütüldük. Bu hikâyeler genelde savaş hikâyeleri, bu kahramanlar da savaşta birçok “düşman” öldürmüş, öldürdüğü “düşman”ların kanlarıyla destan yazan kahramanlar oldu.

Kadın kahramanlarımız, Nene Hatun, Nezahat Onbaşı, Şerife Bacı, Kara Fatma, Halime Çavuş, Çete Emir Ayşe, Tayyar Rahmiye, Kılavuz Hatice, Domaniçli Habibe ve daha birçoğu... “Her Türk asker doğar” ve “her Türk kadını asker doğurup vatana feda eder” öğretileriyle yetiştirildik bu coğrafyada. Nene Hatun değil miydi kundaktaki bebeğini bırakıp cepheye gidip “düşman” a kendini siper eden, Domaniçli Habibe değil miydi oğlu “düşman” a kılavuzluk etti diye gözünü kırpmadan oğlunu vuran? Bizim kadınlarımızdı onlar, bize örnek olan kadınlar... Sınırların silahla korunduğu, kanla çizildiği vatanımıza feda olmayı borç bildik, varlığımız yıllarca her sabah vatana armağan edildi.

Sonra büyütüldüğümüz bu destanlar, kahramanlar ve kutsal görevlerin içinde, televizyonda bayrağa sarılı tabut başında ağlayan bir kadının gözyaşlarını seyrederken bütün destanların alt üst, bütün kahramanların birileri tarafından yaratılmış ve bütün kutsal görevlerin anlamsız olduğunu o kadının gözyaşlarıyla gördük belki.

“Şehit” kanlarıyla çizilen “sınır” nereden başlıyor? Ülke bayrakları önünde el sıkışabilen “düşman” ülke bürokratları fotoğraf karelerinde “dost” olabiliyorsa, bu insanlar neden ölüyor?

Destanlar başka türlü yazılamaz mıydı, kahramanlar birilerini öldürmeden ölmeden kahraman olamaz mıydı; yüklenen görevler neden bu kadar kutsal, bu kadar ağırdı? Ölümle-

rin üzerine destan yazılmayan, ölen ya da öldürenlerin kahraman olmadığı bir coğrafya olamaz mıydı?

“Görev”se kutsanan, bize satır satır ezberletilen tarih kitaplarının içine dalıp tüm kadın kahramanlara sesini duyurmak için çılgılık atmaktı belki “görev” ve “sorumluluk”...

Bu çalışmada yer alan vicdani retçi kadınların hiçbiri destan yazmadı, kahraman değiller. Her biri omuzlarına yüklenen “görev” ve “sorumlulukların” ağırlığını retleriyle bir parça hafifleten ve kendi gerçeklerini anlatan kadınlar. Anneliğin kutsal görevlerinin dayatıldığı ve anne olması, oğlan doğurması, doğurduğu oğlanı vakti gelince askere yollaması ve geri dönmediğinde “Vatan sağ olsun, bir oğlum daha var o da feda olsun,” diyerek yüreğine taş basması beklenen kadınlar. Okuyorsa okulunu bitirip bir meslek sahibi olup evini yuvasını kurması beklenen kadınlar, okumuyorsa tez elden evlenmesi gerek kadınlar. Kadın ruhu taşısız da acımasızca erkeklik dayatılan, aşığılanan trans kadınlar... Zorunlu askerliği sırasında “kaza” kurşunu ile giden Sevag’ın annesi Ani Balıkçı’nın sesini duyan kadınlar...

Sevag’ın son sözüydü annesine, telefonun bir ucunda anadiliyle söylediği “Kişer pari mama!”... Ani Balıkçı, oğlu Sevag’ın askere gitmek istemediğini, ama direnemeyip istemese de gittiğini anlatıyor. “Sevag silahı sevmezdi,” diyor. Acemi birliğinde eline tutuşturulan silahı annesine söylerken belki korku belki endişe belki de yabancılaşma çekiyor, “Bana silah verdiler anne,” diyor... Oğlu Sevag’ı tanıyan anne, diyecek bir şey bulamayıp, “İçi boştur korkma oğlum,” diyebiliyor ancak. Televizyonda izlediği her ölüm karşısında yüreğinin sancıldığını söylüyor Ani Balıkçı ve sancısı oğlunun ölüm haberiyle derinleşip hiç unutamayacağı bir acıya dönüyor.

Sevag'a sık sık mektup yazıyor Ani Balıkçı ve her mektup Sevag'ın son sözüyle tamamlanıyor; "Kışer Pari Sevag!"...

Ermenice "İyi geceler anne!" anlamına gelen "Kışer pari mama!", Sevag ve annesinin hikâyesiyle bütünleşiyor artık. Askerliğin zorunlu olmadığı, ölmenin ve öldürmenin kutsanmadığı, anlatılacaksa bile içinde kuşların, kedilerin, ağaçların, çocukların ve ölmeyen, öldürmeyen insanların olduğu bir destan anlatılsın. Bu coğrafyada çocukların ölüme değil, yarın yeni bir güne uyanmak üzere uyumaya giderken annelerine selamı olsun Sevag'ın son sözü,

Kışer pari mama!..

Kaynakça

- "Vidani Ret ve Yasalar" savaskarsitlari.org 16 Aralık 2010, erişim tarihi: 21 Mayıs 2011.
- A. B. Aydın, Muhammed Ali (2011), "Türkiye’de Vidani Ret", İstisna, erişim tarihi: 21 Mayıs 2011.
- "Türkiye’de Vidani Retçi Sayısı 74’e Ulaştı". BİA Haber Merkezi, 15 Mayıs 2009, erişim tarihi: 21 Mayıs 2011.
- "Vidani Ret Dosyası", savaskarsitlari.org. 18 Şubat 1998, erişim tarihi: 21 Mayıs 2011.
- A. B. C. Demir, Hande Seher (2011), "Vidani Ret Hakkı", Ankara Barosu Dergisi, erişim tarihi: 30 Ocak 2012.
- "318. Maddeye Karşı Çalışma Grubu: “Vidani Ret Hakkı Tanınsın”, 2 Ekim 2007, erişim tarihi: 21 Mayıs 2011.
- "Vidani Ret Açıklamaları Almanagi" (pdf), http://tr.wikiquote.org/wiki/Albert_Einstein
- Demir, Hande Seher (2011), "Vidani Ret Hakkı", Ankara Barosu Dergisi, erişim tarihi: 30 Ocak 2012.
- MacBride, Seán (1974), "The Imperatives of Survival", Nobel Foundation, erişim tarihi: 30.01.2012.
- "Perihan Mağden ‘Vidani Ret’ Davası’ndan Beraat Etti", erişim tarihi: 29.11.2008.
- "DTP’den ‘Vidani Ret Yasa Önerisi’", erişim tarihi: 29.11.2008.

"Türkiye'de Vicdani Retlerini Açıklayanlar", erişim tarihi:
23.05.2013.

"Altı Kadın Daha Vicdani Reddini Açıkladı", erişim tarihi: 21
Mayıs 2011.

Mehmet Lütü Özdemir (Sosyal Medya paylaşımları)